

Släpp burarna!

En rapport om hönorna i burar och
hur burhållningen kan fasas ut i Sverige

En rapport om hönorna i burar och hur burhållningen kan fasas ut i Sverige

av Anna Harenius, sakkunnig etolog på Djurens Rätt

Copyright Djurens Rätt 2022

Form: Sofia Andersson &

Mathilda Gälsing

www.djurensratt.se

info@djurensratt.se

Innehåll

Sammanfattning	4
1. Syfte och frågeställningar	5
2. Bakgrund	6
2.1 Hönor i burar	6
2.2 Nuvarande lagstiftning i Sverige	8
2.3 Djurens Rätts företagsarbete	12
2.4 Annan utfasning av djurhållning	13
3. Förslag på åtgärder	16
3.1 Riksdagspolitiker	16
3.2 EU-politiker	18
3.3 Kommun- och regionpolitiker	18
3.4 Företag	18
3.5 Äggnäringen	19
Referenser	21
Om Djurens Rätt	23

Sammanfattning

För ett stärkt djurskydd i Sverige behövs ett sista krafttag för att se till att inga hönor sitter kvar i burar. Ett förbud mot burar är juridiskt möjligt att införa i lagstiftningen även ur EU-synpunkt.

Sverige ligger redan efter länder som Tyskland och Schweiz samt tongivande delstater i USA när det gäller hönors lagstiftningsskydd. Åtgärder behövs för att inte Sverige ska halka efter ytterligare.

Även andra åtgärder kan bidra till att minska antalet hönor i burar i andra länder:

- Att EU tar hänsyn till medborgarinitiativet "End the Cage Age" och förbjuder burhållning i hela EU senast 2027.
- Att införa obligatorisk välfärdsmärkning på ägg som ingrediens, på motsvarande sätt som redan finns för skalägg.
- Att offentlig sektor och företag slutar köpa in produkter med burägg, vilket redan görs hos många kommuner och företag.

1. Syfte och frågeställningar

Syftet med rapporten är att informera politiker, tjänstemän, företag och äggbranschen om varför burhållning av hönor behöver fasas ut samt hur det kan göras. Rapporten belyser olika aspekter och ger förslag på hur vi kan gå vidare gällande utfasningen av hönor som hålls i burar. Rapportens slutsatser skapar en plattform för fortsatt politiskt arbete i frågan.

Följande frågor besvaras:

- Varför behöver burhållning av hönor fasas ut?
- Vilka tillvägagångssätt finns för att minska antalet hönor som sitter i bur?
- Är ett förbud i lagstiftningen möjligt och hur kan det i så fall formuleras?

2. Bakgrund

Genom lagstiftningsändringar och branschinitiativ fasas burarna långsamt ut i Sverige till förmån för mer allmänt accepterade sätt att hålla hönor på. Ännu (2022) finns det över 300 000 hönor kvar i burar trots att det var på gång att förbjudas redan 1998 i Sverige. I flera andra länder har burarna fasats ut helt.

2.1 Hönor i burar

Under 1950-talet började hållning av djur alltmer industrialiseras vilket ledde till att burar blev mer regel än undantag för framförallt hönor. Antalet hönor per äggfabrik har med tiden blivit allt fler och antalet anläggningar färre. På 1980-talet satt 95 % av alla hönor i industriella burar.¹

Under 1980-talet uppmärksammades allmänheten alltmer på hur djuren behandlades och det skapades en opinion mot burhållning av hönor.¹ Opinionen leddes bland annat av Djurens Rätt och författaren Astrid Lindgren. Astrid fick på sin 80-årsdag, 1988, ett löfte från dåvarande statsminister om att burhållningen skulle avvecklas. Ett löfte som ännu inte införlivats, över 30 år senare.

Förslaget från regeringen låg i den då nya djurskyddsförordningen med grund i att djuren ska kunna bete sig naturligt enligt djurskyddslagen.¹ Förslaget fick följande lydelse:

| 9 § *Höns för äggproduktion får inte inhysas i burar.*

Tanken var att alla burar i äggindustrin skulle fasas ut senast år 1998.¹ Under den tiden fanns det inte så mycket alternativ till burar om den storskaliga produktionen av ägg skulle kunna fortgå. Därmed lades mycket resurser på att forska kring alternativa hållningsformer och på hur de skulle kunna förbättras. Exempelvis var det problem med att hålla hönorna friska i så stora frigående grupper som krävdes för en ekonomiskt gångbar produktion.¹

I en rapport från 1993 fastslog Jordbruksverket att det inte skulle vara realistiskt att helt förbjuda burhållningen 1998 eftersom de inte sett tillräckligt många framsteg med alternativ hönhållning.² Förslag lades för att skjuta upp förbudet till 2004 och att funktionskrav skulle implementeras i stället för förbud.² De förslagen lämnades först utan åtgärd av regeringen.¹

Jordbruksverket fortsatte att bevaka situationen och i en rapport från 1996 gavs tre förslag på åtgärder:³

1. Burarna förbjuds 1998 som tidigare bestämts.
2. Dispens för de som har burar ges för att kunna få mer tid till framtagning av alternativa hållningssystem.
3. Burar tillåts i väntan på EU-beslut.

Jordbruksverket förordade förslag 2 vilket regeringen senare accepterade i en skrivelse.⁴ År 1997 ändrades därmed formuleringen i djurskyddsförordningen till funktionskrav. Resultatet blev en formulering som, med vissa språkliga ändringar, finns kvar än idag och innebär att modifierade, så kallade inredda, burar är lagliga.¹

9 § Höns för äggproduktion får inte hållas i andra inhysningssystem än sådana som uppfyller hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad. Inhysningen skall ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå.⁵

Under 1999 fastslogs att oinredda burar skulle bli förbjudna att bygga år 2003 även inom hela EU och att de skulle avvecklas helt senast 2012.¹ Samtidigt infördes obligatorisk märkning av äggens ursprung på hela skalägg och informationsarbetet kring äggproduktion gentemot konsumenter ökade.¹ År 2005 var alla oinredda burar borta i Sverige, tidigare än i de flesta andra EU-länder men senare än vad som först var menat genom djurskyddslagen.⁶

I januari 2022 satt fortfarande ca 304 500 hönor i burar i Sverige, men antalet minskar stadigt.⁷ Sedan 2008 har antalet hönor i bur minskat med ungefär 2 miljoner individer, eller från 39,5 % till 3,5 % av alla hönor.⁸

Om alla äggfabriker med hönor i bur har en genomsnittsbesättning finns det ungefär 13 buräggsproducenter kvar i Sverige.⁹

Enligt Jordbruksverket ansöker inte längre några lantbrukare om förprovning av anläggningar med bursystem, det vill säga godkännande av nya byggnader. Den senaste lantbrukaren som skickade in en ansökan om förprovning av nya byggnader där hönor avses hållas i burar gjorde det 2010.¹⁰

2.2 Nuvarande lagstiftning i Sverige

Djurskyddslagen

Den 1:a april 2019 trädde en ny djurskyddslag¹¹ och djurskydds-förordning¹² i kraft. Den nya djurskyddslagen definierar mer tydligt än tidigare vad som menas med att djur ska kunna utföra naturliga beteenden och att de ska kunna röra sig obehindrat. Precis som tidigare ska djuren fortfarande behandlas väl och skyddas från onödigt lidande. Med en god djurmiljö menas i den nya djurskyddslagen en miljö där:

1. djurens välfärd främjas,
2. de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande (naturligt beteende),
3. beteendestörningar förebyggs.

Regeringen eller lämplig myndighet får sedan bestämma föreskrifter för att de här kraven ska tillgodoses, vilket också kan innebära förbud mot viss djurhållning.¹¹

Djurskyddsförordningen

Den nya djurskyddsförordningen som bestäms av regeringen innehåller en bestämmelse om hur hönor får hållas. Hönorna måste ha tillgång till att värpa i rede, att sitta upphöjt och att sandbada. Det är samma bestämmelse som infördes 1997, med några språkliga ändringar utifrån den nya djurskyddslagen 2019.

*1 § Höns för äggproduktion ska hållas i inhysningssystem som uppfyller hönsens behov av att värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada.**

Djurskyddsföreskrifterna

Föreskrifterna gällande hållning av hönsfåglar och andra fjäderfän, som myndigheten Jordbruksverket bestämmer över, uppdaterades senast 2017 med några språkliga ändringar 2019 och 2022.¹³

I kapitel 2 anges bland annat hur mycket plats hönor måste ha beroende på om de hålls i bur eller frigående.

* 2 kap. 1 § Djurskyddsförordning (2019:66).

Hönor som hålls i burar behöver enligt Jordbruksverket ha minst 0,06 m² per individ, medan frigående hönor måste ha minst 0,11 m² per individ beroende på system (max 9 st per m² tillgänglig area).¹³ Reden, ströbad och sittpinne krävs i alla system vilket innebär att burar bara är tillåtna om de är modifierade eller så kallat inredda.

Hönorna i bur behöver få tillgång till ströbad minst fem timmar per dygn¹³ till skillnad från frigående hönor som i princip får fri tillgång. Redet och ströbadet får vara minst 0,20 meter långa för hönorna i bur och sittpinnen sitter enbart någon centimeter ovanför burbotten eftersom inga riktlinjer finns. Skillnader mellan lagstiftningen kring dagens system att hålla hönor på finns i tabell 1.

Tabell 1: Jämförelse mellan föreskrifterna för hönor i konventionella system¹³ och KRAV-certifierad uppfödning.¹⁴

Produktions- form Parameter	Inredd bur	Envåning frigående inomhus	Flervåning frigående inomhus	Frigående utomhus	KRAV
Antal hönor per m ²	~ 16*	7	7 eller 9**	7 eller 9**	6
Sittpinne-längd (cm per höna)	15	15	15	15	18
Rede (cm ² per höna)	150	100-125***	100-125***	100-125***	120
Ströbad (cm ² per höna)	150	250	250	250	250
Utevistelse (m ² per höna)	-	-	-	4	4

* 600 cm² per höna

** Svenska Äggs djuomsorgsprogram tillåter upp till 9 hönor per m².

*** Beror på om det finns plats för flera hönor i samma rede eller inte.

Oklart om burhållningen uppfyller lagstiftningen

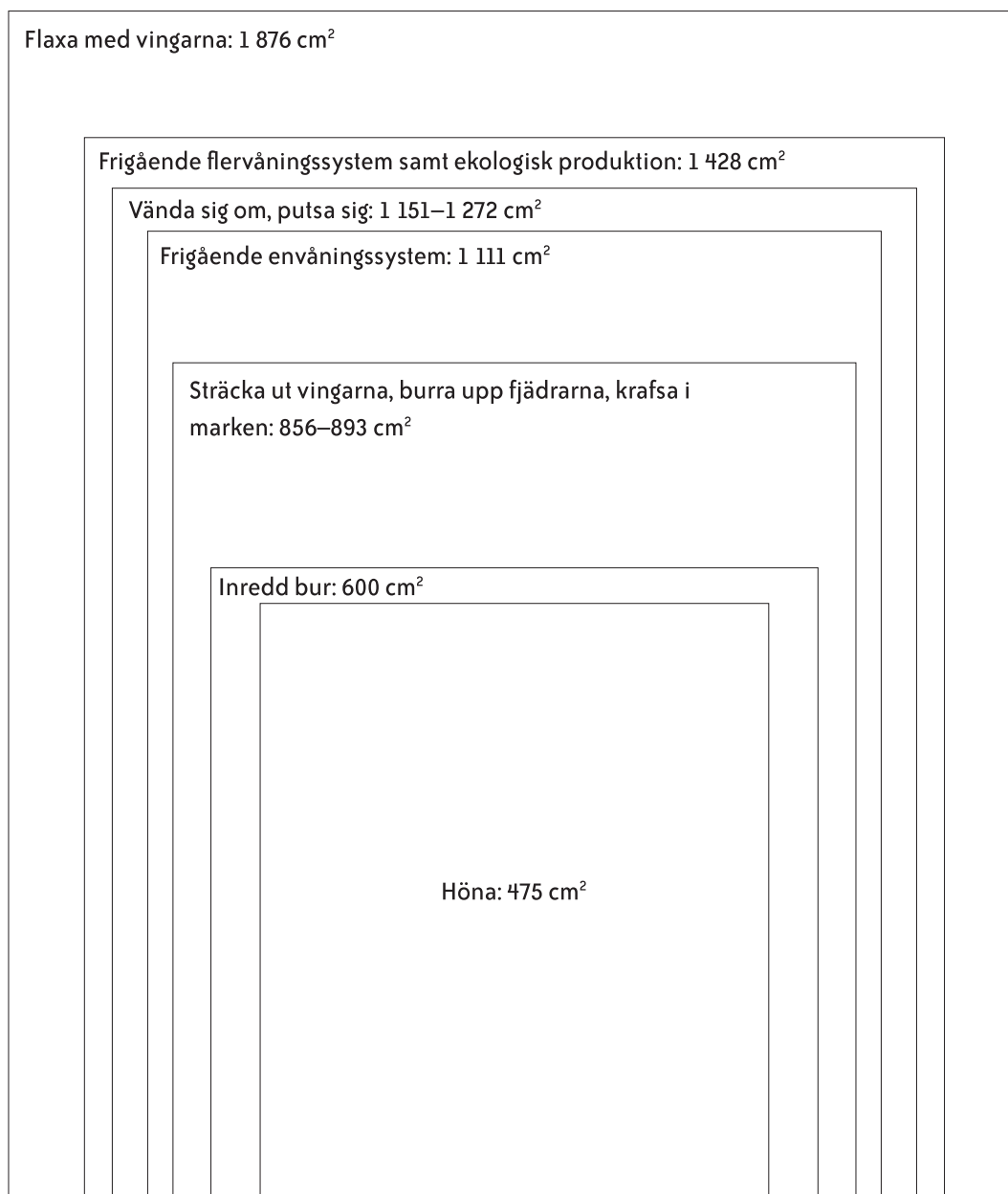
Djurens Rätt anser att det idag finns oklarheter om djurskyddslagen och djurskydds-förordningen uppfylls vid burhållning med tanke på hur föreskrifterna är formulerade.

Det är upp till politiker och till Jordbruksverket att tolka lagstiftningen och eventuellt förtydliga den vid behov. Tillgänglig forskning och beprövad kunskap om djurens behov är viktiga att väga in vid eventuella ändringar.

Anledningen till att Djurens Rätt arbetat hårt för att hönor ska slippa sitta i burar handlar bland annat om att det finns bevis för att hönorna i bur i Sverige:

- får mindre utrymme än ett A4-ark per individ enligt lagstiftningen,¹³
- inte kan sträcka ut vingarna, se figur 1^{15,16}
- hålls på gallergolv och inte har tillräcklig tillgång till ströbad,^{16,17} och
- att sittpinnen sitter så lågt att det är oklart om den upplevs som en upphöjd yta.¹⁸

Figur 1. I en svensk modifierad bur kan en höna varken sträcka ut eller flaxa med vingarna, vända sig om eller ens putsa sig. Illustration baserad på Dawkins & Hardie (1989)¹⁵ och dagens lagstiftning. En nyare studie visar att dessa siffror kan vara i underkant¹⁶ och att hönor egentligen behöver ännu mer utrymme för att flaxa med vingarna.

Illustration: Anna Hallin

2.3 Djurens Rätts företagsarbete

Djurens Rätt började att samtala med och påverka företag år 2008, för att inspirera dem att välja bort burägg. Innan dess var Djurens Rätt en av de drivande krafterna att få till djurskyddslagen 1988. När formuleringen om burarna ändrades i djurskyddsförordningen var organisationen en av de som protesterade högst.

Vid påbörjan av Djurens Rätts företagsarbete hade andelen hönor i burar redan minskat från 95 % till ca 40 %¹⁹ i samband med att förbudet mot oinredda burar trädde i kraft. Genom samtal med företag och informationsarbete kring brister med modifierade, så kallade inredda, burar har Djurens Rätt sedan varit den bidragande faktorn till att antalet hönor i burar stadigt minskat. Idag sitter en betydligt lägre andel hönor i burar, ungefär 3,5 %.⁸

Sedan 2008 har företag som Lidl, Coop, Orkla Foods Sverige och Dafgård tagit avstånd från burägg efter samtal med Djurens Rätt. Ytterligare stora företag såsom Martin & Servera, Scandic Hotels och Svensk Cater kommer fasa ut buräggen inom några år.²⁰ Även samtal med kommuner har lett till att över 95 %, eller totalt 270 kommuner, hade stoppat den offentliga upphandlingen av burägg år 2021.²¹

Företagen och kommunernas initiativ för att förbättra förhållandena för hönorna är beundransvärda, men på egen hand är det inte tillräckligt för att få bort burhållningen. Även om efterfrågan nu är låg i Sverige kan det finnas företag i andra länder som efterfrågar svenska burägg eller gömmer buräggen som ingrediens. Det finns fortfarande problem med transparens när det gäller produkter som har ägg som ingrediens. Vanliga konsumenter vet inte hur hönorna har haft det när de köper produkter som innehåller ägg från företag som inte tagit ställning i frågan.

Oavsett transparens till konsumenter finns det bevis för att lagstiftning har större påverkan på människors köpbeteenden än information om djurhållningssystem på förpackningen.²²

Globalt arbete

Buräggsarbetet pågår över hela världen genom Open Wing Alliance, en koalition av 82 djurrätts- och djurskyddsorganisationer där Djurens Rätt ingår. Det har lett till att förändring för hönor nu sker i alla världsdelar där hönor föds upp för äggproduktion.²³

Frankrike är ett av de länder som har flest hönor i burar i EU.²⁴ Det största äggföretaget i Frankrike, Groupe Avril, tog under 2019 ställning för att fasa ut burarna till 2025. De cirka 7 miljoner hönor som då satt i bur inom företaget utgjorde ungefär en fjärdedel av alla hönor som hålls i burar i Frankrike.²⁵ Sedan dess har andra företag följt efter och ökat takten på utfasningen av burar i landet, samt lett till politisk diskussion.

2.4 Annan utfasning av djurhållning

Djurhållning kan fasas ut genom att efterfrågan minskar, men i de allra flesta fall krävs lagstiftningsändringar. I Sverige har viss djurhållning redan fasats ut. Exempelvis finns det inte längre rävar eller chinchillor på pälsfarmer som en följd av att lagstiftningen blev striktare. Det skedde genom att regeringen 1995 införde en paragraf om att rävar måste ha tillgång till grävmaterial, socialt umgänge, rörelsemöjligheter och att kunna utföra naturliga beteenden från år 2001.* Över tio år senare infördes krav på större utrymmen för chinchillor av Jordbruksverket vilket gjorde att den sista chinchillafarmen lades ned 2014.²⁶

I fallen med chinchillorna och rävarna gick företagen i konkurs då de inte hade möjlighet att förbättra sin djurhållning i enlighet med lagstiftningen. Genom generösa implementeringstider ansågs de ändå kompenserade.

Detta bedömer Djurens Rätt skulle kunna vara ett tillvägagångssätt även avseende på hållning av hönor i bur om ny lagstiftning skulle omöjliggöra den typen av djurhållning. Ett annat möjligt tillvägagångssätt är att använda sig av så kallad ”styrd avveckling” om ett förbud införs. Det görs exempelvis för alla pälsdjursuppfödare i Norge²⁷ och Belgien.²⁸

En styrd avveckling innebär att djurhållarna kompenseras mer ju tidigare de avvecklar och att åtgärder sätts in för att hjälpa dem att hitta nya jobb. De som har hönor i bur skulle då få incitament, genom ekonomisk kompensation och/eller rådgivning, till att övergå till en annan typ av lantbruksarbete eller till ett helt nytt yrke.

Det är tydligt att nuvarande tillvägagångssätt, genom branschinitiativ, långsamt fasar ut viss djurhållning när efterfrågan minskar. Men problemet är att alla företag inte ser fördelarna med att satsa på förbättrad djurvälstånd och att viss produktion, av exempelvis burägg, blir kvar.

* 9a § Djurskyddsförordning (2019:66) genom Förordning (1995:1225) om ändring i djurskyddsförordningen (1988:539).

Exempel från andra länder

I andra länder har hållning av hönor i burar redan fasats ut eller är på väg att fasas ut i Luxemburg, Schweiz, Slovakien, Tjeckien, Tyskland och Österrike.²⁹

Redan 1981 fick Schweiz en djurskyddslag som krävde mer utrymme och inredning i burarna än vad som krävs i svensk lagstiftning. Det ledde i förlängningen till att enbart frigående system fanns kvar.³⁰ I Österrike fasades de sista burarna ut 2020.³¹

Tyskland har istället infört lagstiftningskrav, med övergångsperiod till 2025, på så pass stora burar att det inte kommer bli lönsamt att ha kvar dem längre.³² I Tyskland får hönorna exempelvis inte hållas i utrymmen som är mindre än 2,5 m² med 2 meters höjd samt vara maximalt 9 stycken per m².³³

I USA har flera stater tagit ställning mot burhållning av hönor, som Washington, Kalifornien, Oregon och Massachusetts. Washington, som tog beslutet år 2019, hade då lika många hönor som hålls i burar som Sverige har totalt i hela landets äggproduktion. Staten kommer även förbjuda försäljning av burägg oavsett om äggen producerats utanför staten eller inte till januari 2024.³⁵

End the Cage Age – ett framgångsrikt medborgarinitiativ

I skrivande stund (2022) pågår en översyn av all djurskyddslagstiftning på EU-nivå. En del av det utgår från medborgarinitiativet End the Cage Age. Ett medborgarinitiativ som lämnades in hösten 2020 med mer än 1,4 miljoner underskrifter, och därmed blev obligatoriskt av EU-kommissionen att ta hänsyn till. Nuvarande förslag innebär att all burhållning av djur i lantbruket ska fasas ut till 2027 i hela EU, varav flest individer som påverkas är hönorna som hålls i bur för äggproduktion.

Under sommaren 2021 ställde sig både EU-parlamentet och EU-kommissionen, samt senare även den svenska regeringen, bakom initiativet och förkunnade att burarna ska bort. Det som återstår nu är konsekvensutredningar och att kommissionen ska presentera sitt lagförslag senast 2023.³⁴

Arbetet i EU är dock inte klart förrän lagförslaget har presenterats och röstats igenom. Djurens Rätt uppmanar därmed Sverige att hinna före och se till att de sista svenska burarna – de som hönorna trängs i – fasas ut så snart som möjligt innan 2027.

3. Förslag på åtgärder

Djurens Rätt bedömer att burhållning av hönor behöver fasas ut eftersom att konsumenterna vill det och för att minska lidandet i äggindustrin. Det behöver också ske för att Sverige fortsatt ska kunna stoltsera med ett strikt djurskydd. Hönor som hålls i burar kan inte bete sig naturligt i tillräcklig utsträckning vilket är ett krav enligt djurskyddslagen. Ett förbud mot burar är möjligt i lagstiftningen ur EU-synpunkt. Den mest lämpliga platsen är djurskyddsförordningen.

Om inget görs kommer Sverige fortsätta ligga efter länder som Tyskland och Schweiz samt vissa delstater i USA när det gäller hönors lagstiftningsskydd. Det är främst regering och riksdag som kan se till att det blir skyndsamma beslut i frågan. EU kan annars tvinga Sverige till lagstiftningsändringar om inget görs innan 2023.

3.1 Riksdagspolitiker

Regeringen kan införa restriktioner direkt i djurskyddsförordningen utan någon utdragen diskussion i riksdagen. De riksdagspolitiker som inte sitter i regeringen kan lägga motioner och diskutera frågan i Miljö- och Jordbruksutskottet för att visa att frågan är viktig. Motionerna kan behandla någon eller några av följande förslag:

1. Förslag om förbud av burhållning

Regeringen kan införa restriktioner direkt i djurskyddsförordningen så länge det går i linje med djurskyddslagen. Förbud av burhållning av hönor i förordningen kan kopplas till djurskyddslagens paragrafer om naturligt beteende (2 kap. 2 §) och att djur ska kunna röra sig obehindrat (2 kap. 6 §).

Förbudet kan formuleras på liknande sätt som det gjordes 1988, som tillägg till paragrafen som redan finns i djurskyddsförordningen om hönor (2 kap. 1 §):

”Höns för äggproduktion får inte inhysas i burar.”

Eller med ett tillagt funktionskrav:

”Höns för äggproduktion ska hållas i inhysningssystem som uppfyller hönsens behov av att röra sig obehindrat, värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada.

Om förslaget med funktionskrav väljs måste konsekvensutredningen belysa vad kraven innebär för hönorna och att burhållning därmed inte skulle vara tillåtet. Båda förslagen skulle kräva en rimlig utfasningsperiod innan den nya paragrafen träder i kraft. Detta för att kompensera de eventuella äggproducenter som har kvar burar, med den tid som behövs för att ställa om eller lägga ned produktionen. Förslagsvis senast 2025 likt lagstiftningen i Tyskland.

2. Ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan

Om regeringen anser att de har för lite underlag för att ändra i djurskyddsförordningen kan de ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan. Utredningen kan utgå från den nya djurskyddslagen med fokus på om hönorna i bur verkligen kan bete sig naturligt och röra sig obehindrat. Därmed kan Jordbruksverket utreda höornas välfärd och möjligheten att införa förbud eller funktionskrav i lagstiftningen.

3. Ta hjälp av Vetenskapliga Rådet och Sveriges Lantbruksuniversitet

Även Vetenskapliga Rådet på Sveriges Lantbruksuniversitet kan få i uppdrag att utreda höornas välfärd i burarna samt ge förslag på åtgärder.

Även utbildningen på Sveriges Lantbruksuniversitet kan engageras i frågan genom att uppmuntra studenter att utreda burhållningens situation i Sverige genom examensarbeten.

4. Välfärdsmärkning på gömda ägg

De flesta burägg göms idag i sammansatta produkter där inga krav på välfärdsmärkning finns. Riksdagen, regeringen eller EU kan ta beslut om att exempelvis införa krav på samma märkning som finns på de hela skaläggen idag. Därmed blir det lättare för konsumenter att ta ställning för hönorna när de handlar produkter som innehåller ägg. Det är något som troligen även kan gynna de svenska lantbrukare som redan har ställt om till andra system än burar.

5. Djurvälfärdsersättning

Det kan vara fördelaktigt att skapa incitament för lantbrukare att göra bättre val. Genom att exempelvis ge djurvälfärdsersättning för de som ser till att hönorna får gå utomhus (och därmed gör mer än vad lagstiftningen kräver) kommer fler ställa om till bättre djurhållningssystem.

3.2 EU-politiker

EU-politiker kan föra upp frågor om burhållning av djur till diskussion, särskilt nu med tanke på översynen av djurskyddslagstiftningen. En bra grund att utgå från är medborgarinitiativet ”End the Cage Age” – som EU-kommissionen ska ta hänsyn till genom ett kommande lagförslag 2023. Det är av stor vikt att politiker i EU fortsätter att lyfta frågan samt arbetar för att utfasningen av burar i EU inte dröjer längre än till 2027, som hittills föreslagits.

Även djurvälståndsmärkning av gömda ägg, när de används som ingrediens i färdiga produkter, kan arbetas för på EU-nivå.

3.3 Kommun- och regionpolitiker

Den största skillnaden kommuner och regioner kan göra är att ställa djurskyddskrav vid offentlig upphandling av hela ägg och om möjligt av sammansatta produkter med ägg-innehåll. Upphandlingsmyndigheten har redan färdiga mallar för vilka kriterier som krav kan ställas utifrån, exempelvis produktionsform.³⁶ Genom offentlig upphandling fasas alla burägg ut även för de som inte kan göra ett aktivt val i stunden, så som skolbarnen och sjukhuspatienterna.

Det kan vara en stor fördel kommunikationsmässigt att lyfta varför beslut om att fasa ut burägg har gjorts vilket också ökar kunskapen hos konsumenterna i kommunen.

3.4 Företag

Alla företag kan ställa krav på sina inköp utifrån fritt valda djurskyddskriterier. Även företag som inte säljer ägg- eller äggprodukter kan införa policys kring vilka livsmedel som får serveras på företagets bekostnad. När det gäller burägg kan krav ställas på att enbart använda ägg från frigående höns eller från höns som haft utevistelse. Djurens Rätt hjälper gärna till med underlag och förslag på djurskyddskriterier att följa.

Företag som slutar efterfråga burägg gör det enklare för konsumenterna att välja bort det även i produkter med ägg som ingrediens. Samtidigt försvinner efterfrågan på burägg som i Sverige främst styrs av företags inköp.

Att införa djurskyddskriterier kan vara en stor kommunikationsmässig fördel som både kan marknadsföra företaget som mer djurvänligt och öka medvetenheten hos kunderna.

3.5 Äggnäringen

Eftersom väldigt få producenter har kvar burar kan även äggnäringen bidra till att skynda på processen för att gynna de som redan ställt om. Det kan exempelvis göras genom lobbyarbete mot politiker för djurvälferdsersättning eller andra incitament för att ställa om sin produktion till mer frigående system. Äggnäringen bör även uppmuntra producenter att ställa om eftersom efterfrågan på burägg idag är så låg att satsningar på sådana system inte är förenliga med en trygg finansiell framtid. Om omställning inte görs kan äggpackerier och stora producentföretag avsluta kontrakten för de som har burhållning.

Äggnäringen kan även fortsätta bidra till eventuella utredningar och examensarbeten genom att tillhandahålla statistik till djurvälferdsforskning.

Referenser

1. Jordbruksverket (2007) Sveriges genomförande av förbudet mot icke inredda burar för värphöns. Rapport 2007:6. 9–10.
2. Jordbruksverket (1993) Alternativ inhysnings-system för värphöns. Rapport 1993:14.
3. Jordbruksverket (1996) Värphöns- Kontrollstation 1996. Rapport 1996:6.
4. Regeringen (1996) Alternativ till traditionell burhållning av höns. Skr.1996/97:64.
5. Djurskyddsförordning (1988:539).
6. Wall H. m.fl. (2016) Svensk äggnärings efter omställningen, del 1: Inhysning och aktuella trender. Svensk Veterinärtidning 10: 11–18.
7. Svenska Ägg. Personligt meddelande 2018-11-29.
8. Djurens Rätt. Sammanställd statistik från 2008 till 2022, baserat på verksamhetsberättelser och personliga meddelanden från Svensk Fjäderfäskötsel, Jordbruksverket och Svenska Ägg.
9. Jordbruksverket (2020) Marknadsrapport Ägg - utvecklingen till och med 2019. Egen beräkning baserat på medelbesättning och antal äggproducenter i Sverige.
10. Jordbruksverket (2022) Förprovingsstatistik 2021.
11. Djurskyddslag (2018:1192).
12. Djurskyddsförordning (2019:66).
13. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2017:28) om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.; saknr L 111.
14. KRAV. Regler utgåva 2022. Avsnitt 5.5.1.8.
15. Dawkins M. S. & Hardie S. (1989) Space needs of laying hens. British Poultry Science 30(2): 413–416.
16. Riddle E. R. m.fl. (2018) Space use by 4 strains of laying hens to perch, wing flap, dust bathe, stand and lie down. PloS one 13(1): e0190532.
17. Wall H. (2003) Laying Hens in Furnished Cages – Use of Facilities, Exterior Egg Quality and Bird Health. Doctor's dissertation, SLU Uppsala.
18. EFSA (2015) Scientific Opinion on welfare aspects of the use of perches for laying hens. EFSA Panel on Animal Health and Animal Welfare (AHAW). EFSA Journal 13(6):4131.
19. Föreningen Svensk Fjäderfäskötsel (2008) Data om fjäderfä 2008.

20. Djurens Rätt (2022) Äggläget. Sidan besökt 2022-03-24.
21. Djurens Rätt (2021) Buräggsfria kommuner 2021 - här är hela listan. Sidan besökt 2022-03-24.
22. Paul A. & Lusk J. (2019) An Experiment on the Vote-Buy Gap with Application to Cage-Free Eggs. Journal of Behavioral and Experimental Economics 79: 102–109.
23. Chicken Watch. Progress Tracker. Sidan besökt 2022-03-24.
24. European Commission (2021) Egg market situation dashboard 2020.
25. Avril Group (2019) Avril is broadening its commitment to alternative eggs. Sidan besökt 2022-03-24.
26. a. SOU 2003:86. Djurens välfärd och pälsdjursnäringens utredningen. b. Sveriges Radio P4 Uppland (2014) Hård kritik mot chinchillauppfödare. Sidan besökt 2022-03-24.
27. Landbruks- og matdepartementet. Lov om forbud mot hold av pelsdyr. LOV-2019-06-21-63.
28. The Brussel times (2021) Only foie gras producer and 11 fur farms in Flanders close doors. Sidan besökt 2022-03-24.
29. Compassion in World Farming (2020) END THE CAGE AGE: Why the EU must stop caging farm animals.
30. Pro Tier International (2001) How Switzerland got rid of battery cages. Translation funded by United Poultry Concerns.
31. Tierschutzgesetz [Djurskyddslag], BGBI. I Nr. 118/2004 ändrad genom BGBI. I Nr. 80/2010, Artikel 18(3).
32. Albert Schweitzer Foundation. Personligt meddelande 2018-04-09.
33. Tierschutz-Nutztierhaltungsverordnung [Djurskyddsförordning], Tierschutz-Nutztierhaltungsverordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 22. August 2006 (BGBl. I S. 2043), die zuletzt durch Artikel 3 Absatz 2 des Gesetzes vom 30. Juni 2017 (BGBl. I S. 2147) geändert worden ist. § 45 Nr. 4.
34. The Humane Society of United States (2019) Breaking news: Washington governor signs historic law to end cage confinement of egg-laying hens. Sidan besökt 2022-03-24.
35. Compassion in World Farming. End the Cage Age. Sidan besökt 2022-03-24.
36. Upphandlingsmyndigheten. Hitta hållbarhetskriterier/Ägg. Sidan besökt 2022-03-24.

Huvudförfattaren till rapporten, Anna Harenius, arbetar som sakkunnig etolog på Djurens Rätt, med examen från etologi- och djurskyddsprogrammet vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Anna har specialiserat sig inom djurvälstånd för kaniner, minkar och fjäderfä, samt är författare till faktaboken "Allt för dina kaniner".

Anna Harenius
08-55591418
anna.harenius@djurensratt.se

DJURENS RÄTT

08-555 914 00
info@djurensratt.se

KORT OM DJURENS RÄTT:

Djurens Rätt gör skillnad för de djur som är flest och har det sämst. Det har vi gjort sedan 1882. Vi är Sveriges ledande djurrätts- och djurskyddsorganisation med mer än 50 000 medlemmar.

Vill du veta mer om hur vi jobbar? Läs mer på [vår hemsida](#).

Släpp burarna

För ett stärkt djurskydd i Sverige behövs ett sista krafttag för att se till att inga hönor sitter kvar i burar.

Följande uppmärksammas i rapporten:

- Burarna ger inte hönorna tillräcklig möjlighet till naturligt beteende, vilket är ett krav enligt djurskyddslagen.
- Burhållning av burar håller på att fasas ut eftersom att konsumenterna önskar det.
- Ett förbud mot burar är juridiskt möjligt att införa i lagstiftningen, även ur EU-synpunkt.
- Regeringen bör införa ett förbud mot burar och riktlinjer för hönors rörelsefrihet i djurskyddsförordningen.
- Sverige ligger efter länder som Tyskland och Schweiz samt tongivande delstater i usa när det gäller hönors lagstiftningsskydd.
- Obligatorisk märkning på inhysningssystem bör införas även på ägg som ingrediens för att ge konsumenter fler möjligheter att göra aktiva hållbarhetsval.